

Електрон. дані. – 2014. – 14 січня. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/IWSUKRAINE/> (дата звернення : 07.10.2019).

4. 1 st International Watercolor Exhibition «Our Wonderful Word» [Ізоматеріал] : каталог виставки / International Watercolor Society Ukraine ; вступне слово – А. Доган, Г. Отчич, О. Залізник ; куратор виставки І. Юрченко. – Львів : ЛПК УАД, 2018. – 32 с. : іл.

5. About The Internftional Watercolor Society: [Про створення Міжнародного акварельного товариства (International Watercolor Society), Туреччина, січень 2012 року] [Електронний ресурс] // International Watercolor Society : веб-сайт. – 2012. – Електрон. дані. – 2012. – 20 січня. – Режим доступу: <https://iwsnglobe.org/index.php/about-us/> (дата звернення 07.10.2019).

Магаліс О.В.

аспірант,

Науковий керівник: Тилик І.В.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Київський національний університет культури і мистецтв

СЮЖЕТНО-ОБРАЗНІ АНАЛОГІЇ МІЖ ХОРОВОЮ ОБРОБКОЮ

С. ПАВЛЮЧЕНКА «ЛЕЛЕЧЕНЬКИ»

ТА РОМАНОМ В. БАРКИ «ЖОВТИЙ КНЯЗЬ»

Творчість видатного українського митця українського народного хорового жанру Станіслава Євстигнійовича Павлюченка заслуговує на прискіпливу увагу з боку дослідників національної музичної культури та науковців, зокрема мистецтвознавчої галузі. Зазначимо, що маєстро досяг творчих вершин як диригент та педагог, аранжувальник народних, а також авторських пісень.

Яскравий слід в біографії митця займає Ансамбль пісні і танцю червонопрапорного західного прикордонного округу (з 1991 року – ансамбль пісні і танцю прикордонних військ України, з 2007 – академічний ансамбль пісні і танцю державної прикордонної служби України). З 1971 по 1993 рік С. Павлюченко обіймав посаду художнього керівника, а також головного диригента колективу.

Проаналізувавши репертуар колективу зазначимо, що ансамбль ЧЗПО зосереджувався переважно на творах військової тематики. Втім, в концертних програмах колективу звучали також обробки та аранжування народних пісень різних народів світу, зокрема українська народна пісня «Ой, у полі верба» в обробці С. Павлюченка; російська народна пісня «Во поле березонька стояла».

З 1984 по 2010 роки маєстро працює на кафедрі народного пісенного виконавства КНУКіМ. Період роботи С. Павлюченка в стінах цього навчального закладу тісно пов'язаний із студентським народним хором КНУКіМ. Зазначимо, що маєстро був художнім керівником та головним диригентом цього мистецького колективу.

Серед основних здобутків маєстро в стінах національного університету на особливу увагу дослідників творчості С. Павлюченка заслуговує тритомне видання «Співає Український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв». Навчальний посібник став результатом багаторічної праці

митця в площині національної народної хорової справи. Дослідивши жанрове різноманіття музичних творів видання, стають очевидними художньо-образні уподобання маестро. Жанрова палітра хорових творів видання коливається від жартівливих пісень серед яких українська народна пісня «Ішов козак», обробка С. Павлюченка (за Леонтовичем), перекладення супроводу В. Самофалова, до драматичних хорових творів, таких, як «Лелеченьки», (з музики до кінофільму «Сон»). Музика О. Білаша, вірші Д. Павличка, обробка С. Павлюченка. Сюжетна лінія даних віршів Д. Павличка переносить слухача в часи сталінських репресій. Слід віддати належне музичному генію С. Павлюченка, який блискуче впорався з екстраполяцією емоційної складової віршів в музичну площину.

Слід зазначити, що чи не найбільш руйнівними в контексті розбудови української нації стали винищення національної інтелігенції та голодомор 1932-1933 років. В фундаментальній праці «Голодомор 1932-1933 років як геноцид українства» В. Сергійчук наводить думки торонтського адвоката українського походження Володимира-Юрія Даниліва щодо суду над російськими більшовиками. Зокрема, В. Сергійчук зазначає: «...чим ближче знайомився він з їхніми злочинами проти українського народу, тим більше відчував потребу суду над ними за те, що знищили принаймні 20 мільйонів свідомих українців і продовжували й далі творити насильство над вільним розвитком української нації...» [2, с. 12]. В. Сергійчук вказує на велике занепокоєння серед більшовиків настроями в середовищі українського селянства, адже саме цей суспільний прошарок був: «...головним носієм усвідомленого українства» [2, с. 49]. Отже, для знищення національної самосвідомості українців російський більшовизм не даремно почав винищувати українське село.

Темою сталінських репресій свого часу переймався і В. Барка. В романі «Жовтий князь» письменник описав свої власні спогади та свідчення очевидців геноциду українського народу 1932-1933 років. Дослідивши це питання, В. Барка на сторінках роману ділиться своїми думками щодо причин та наслідків цієї трагедії: «Оглядаючи вирішальні обставини моторошного голодомору в Україні, я знаходжу першу – в тому, що республіка наша почала значно зростати на силах: економічно і політично – теж: – і особливо у сфері творчої культури, навіть почасти своїм відродженським письменництвом протиставляючися російській літературі: на другій половині 20-х років» [1, с. 485]. Зазначимо, що в разі подальшого розвитку України радянська імперія могла б змінитися на демократичну радянську федерацію, що загрожувало існуванню кремлівського криміналітету. Не бажаючи втрачати владу партійна більшовицька верхівка розпочала терор українства. Так, за дорученням Сталіна: «...майже всю провідну культурно творчу інтелігенцію вистріляно, слідом за священнослужителями, з найбільшим винищенням серед письменників» [1, с. 486].

Не обійшов стороною тему голодомору й С. Павлюченко. В цьому контексті слід звернути увагу на геніальну обробку митця пісні «Лелеченьки», музика О. Білаша, вірші Д. Павличка. Зазначимо, що завдяки своїм знанням в площині специфіки особливостей національного народного хорового мистецтва маестро збагатив обробку кількома оригінальними рішеннями.

Детально проаналізувавши роман В. Барки «Жовтий князь» та обробку С. Павлюченка «Лелеченьки» ми звернули увагу на тотожність художніх засобів, за допомогою яких В. Барка та С. Павлюченко розкрили драматургічні лінії в художньому та, відповідно, музичному творах. Так, обробка «Лелеченьки» розпочинається та закінчується декламацією, що набуває властивостей звуковисотності під час розгортання художньої думки обробки. Схожий принцип розгортання матеріалу використав В. Барка. Так, роман «Жовтий князь» розпочинається та закінчується розповіддю про сім'ю Катранників. В кінці роману живим залишається лише син Андрійко. Втім, в обличчі монахині, яку Андрійко назвав мамою, хлопчик знайшов родинний затишок.

Зазначимо, що неабиякого значення С. Павлюченко надавав формі побудови музичного твору. Так, обробка «Лелеченьки» має чітко виражений поділ за допомогою феномену золотого перетину. В той час, як роман «Жовтий князь» В. Барка написав у двох томах, надавши кожному своє смислове навантаження. Перший том присвячено сім'ї Мирона Катранника. В другому томі автор описав соціальний та політичний стан України в 1932-1933 роках. Отже, як С. Павлюченко, так і В. Барка усвідомлювали важливе значення чітко вираженої форми в загальній структурі своїх творів.

Слід звернути увагу на ще один художній засіб, який був використаний як В. Баркою так і С. Павлюченком в аналізованих нами творах, а саме містифікація. Назва роману «Жовтий князь» запозичена В. Баркою з біблійної розповіді про вершника на жовтому коні з книги Апокаліпсис, що є однією з пророчих книг Біблії. Цей вершник символізує собою смерть. Станіслав Євстигнійович використав цей художній засіб вже у вступі у вигляді мінорного тризвуку шостого ступеню, що слідує за тонічним тризвуком. Зазначимо, що саме така послідовність акордів наділяє обробку містичним забарвленням. Це відчуття підсилюється словами останнього куплету «...несіть мене, лелеченьки, мертвого додому...».

Наведені спостереження засвідчують наявність сюжетно-образних аналогій між хоровою обробкою С. Павлюченка «Лелеченьки» та романом В. Барки «Жовтий князь». Це дає підстави стверджувати про доцільність продовження пошуків оригінальних граней мистецького феномену С. Павлюченка в площині його творчих напрацювань.

Підсумовуючи вище зазначене вкажемо, що аналіз творчості С. Павлюченка дає можливість значно розширити уявлення про творчу спадщину маестро та усвідомити його вплив на розвиток національного народного хорового мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Барка В. К. Жовтий князь: док. роман: у 2-х т. / Василь Барка; худож.-оформлювач О. А. Гугалова. – Харків: Фоліо, 2017. – 730 с. – (Шкільна б-ка укр. та світ. літ-ри).
2. Володимир Сергійчук. Голодомор 1932-1933 років як геноцид українства. Видання четверте, доповнене. – Вінниця : ПП Сергійчук М.І., 2016. – 320 с.